

III.7042.24.2015.TO

Pani
Teresa PIOTROWSKA
Minister Spraw Wewnętrznych

Szanowna Pani Minister

po publikacji artykułu prasowego „Policjant często traci pensję bezpowrotnie”, który ukazał się na łamach Rzeczpospolitej w dniu 23 grudnia 2014 r. Rzecznik Praw Obywatelskich podjął do zbadania sprawę utraty przez funkcjonariusza części zawieszonoego uposażenia, wskutek zwolnienia ze służby w Policji przed uprawomocnieniem się orzeczenia sądu/dyscyplinarnego. Dotyczy to sytuacji, gdy finalnie w wyniku przeprowadzonego postępowania funkcjonariusz nie został skazany prawomocnym wyrokiem sądu lub ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby. Rzecznik zwrócił się w niniejszej sprawie z prośbą o stanowisko do Komendy Głównej Policji. Po dokonaniu analizy otrzymanej odpowiedzi z punktu widzenia ochrony praw i wolności obywatelskich policjantów stwierdzić należy, że źródłem problemów w tym zakresie są przepisy art. 124 ust. 2 w zw. z art. 125 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2015 r. poz. 355 ze zm.).

W wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 20 grudnia 2011 r. (sygn. akt II SA/Wa 1804/11) wskazano m.in., że *„Analiza treści powołanych przepisów prowadzi do wniosku, iż ustawodawca zróżnicował sytuację prawną policjantów zawieszonych w czynnościach służbowych (art. 124 ustawy) i tymczasowo aresztowanych (art. 125) w zakresie uprawnienia do otrzymania zawieszonoego uposażenia oraz obligatoryjnych podwyżek wprowadzonych w okresie zawieszenia. Przepis art. 125 ust. 2 zawiera bowiem dodatkową przesłankę, która obliuguje właściwy organ do przyznania zainteresowanemu zawieszonoego uposażenia nawet w sytuacji, gdy umorzenie postępowania karnego będące przyczyną*

*tymczasowego aresztowania lub uniewinnienie prawomocnym wyrokiem sądu, miało miejsce po zwolnieniu policjanta ze służby. Przepis art. 124 ust. 2 takiej szczególnej regulacji nie zawiera, co przemawia za przyjęciem, iż nawet w sytuacji, gdy policjant - zawieszony w czynnościach służbowych w związku z toczącym się postępowaniem karnym lub dyscyplinarnym - nie został skazany prawomocnym wyrokiem sądu lub ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby, lecz stosowne orzeczenie uniewinniające lub umarzające postępowanie zostało wydane po zwolnieniu policjanta ze służby, brak jest podstaw do przyznania zawieszony części uposażenia wraz z obligatoryjnymi podwyżkami”. Podobne stanowisko wyraził Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 4 stycznia 2013 r. (sygn. akt I OSK 700/12) stwierdzając, że „Przepis art. 124 ust. 2 ww. ustawy o Policji gwarantuje zawieszonemu w czynnościach służbowych policjantowi, że po zakończeniu postępowania karnego lub dyscyplinarnego, będącego przyczyną zawieszenia w czynnościach służbowych, otrzyma on zawieszoną część uposażenia oraz obligatoryjne podwyżki wprowadzone w okresie zawieszenia, pod warunkiem, że w postępowaniach tych nie zostanie skazany prawomocnym wyrokiem sądu lub ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby. Dla zastosowania dyspozycji tego przepisu konieczne jest, by przesłanki warunkujące otrzymanie zawieszony części uposażenia oraz obligatoryjnych podwyżek wprowadzonych w okresie zawieszenia ziściły się kumulatywnie w czasie, gdy **policjant wciąż pozostaje w służbie**, bowiem w sytuacji zwolnienia funkcjonariusza Policji w okresie jego zawieszenia w czynnościach służbowych, decyzja o zwolnieniu ze służby znosi skutek w postaci zawieszenia, poprzez wygaszenie decyzji o zawieszeniu funkcjonariusza w czynnościach służbowych, co udaremnia możliwość stosowania tej normy prawnej, który to skutek zaś nie występuje w przypadku policjanta tymczasowo aresztowanego, o którym mowa w art. 125 ww. ustawy o Policji.”.*

Istotnie wykładnia językowa i systemowa przedmiotowych przepisów prowadzi do podobnych wniosków. W obu przepisach (art. 124 ust. 2 i art. 125 ust. 2 ustawy o Policji) wyraźnie odróżniono okoliczności, w jakich zastosowane mają zostać dyspozycje obu norm prawnych. Zakres zastosowania normy wynikającej z treści art. 125 ust. 2 jest szerszy, albowiem obejmuje funkcjonariusza związanego stosunkiem służbowym, jak i zwolnionego ze służby w Policji. Art. 124 ust. 2 odnosi się zaś wyłącznie do funkcjonariuszy pozostających w służbie.

Na marginesie należy zauważyć, iż w pierwotnej formie treść przepisu art. 124 ust. 2 brzmiała „*W razie uchylenia zawieszenia w czynnościach służbowych, policjant otrzymuje zawieszony część uposażenia oraz obligatoryjne podwyżki tego uposażenia, wprowadzone w okresie zawieszenia, chyba że został zwolniony ze służby z powodu skazania prawomocnym wyrokiem sądu*

albo ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby.”. Aktualny przepis wszedł w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., w związku z tzw. reformą ustrojową państwa. W uzasadnieniu do projektu ustawy nie ma jednak żadnego odniesienia do ww. przedmiotu regulacji. Pomocne może okazać się uzasadnienie do ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 82, poz. 558), którą wprowadzono nowe brzmienie art. 128 oraz uchylono art. 129 ustawy o Straży Granicznej (przepisy podobne do art. 124 – 125 ustawy o Policji – w brzmieniu sprzed 1 stycznia 1999 r.). Zgodnie z jego treścią, *„zmiana przepisów dotyczących uprawnień przysługujących zawieszonym funkcjonariuszom (nowe brzmienie art. 128 i uchylenie art. 129) wiąże się z potrzebą wprowadzenia jednolitej regulacji w zakresie należności i świadczeń przysługujących funkcjonariuszom, którzy ze względu na zarzut popełnienia przestępstwa zostali zawieszeni w czynnościach służbowych. Obowiązujące przepisy odmiennie określają przesłanki otrzymania zawieszony części uposażenia. Brak jest uzasadnienia dla różnicowania sytuacji prawnej funkcjonariuszy w tym zakresie, tj. bardziej rygorystycznego traktowania funkcjonariusza, wobec którego zastosowano środek zapobiegawczy - tymczasowe aresztowanie. Charakter środka zapobiegawczego nie przesądza o rodzaju orzeczenia wydanego przez sąd. Ponadto w obecnym stanie prawnym brak jest podstaw dla wstrzymania wypłaty zawieszony części uposażenia funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby przed zakończeniem postępowania karnego (art. 128).”*

Zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 128 ust. 3 ustawy z dnia 12 października 1990r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 2014 r. poz. 1402 ze zm.) po zakończeniu postępowania karnego lub dyscyplinarnego w sprawie o czyn stanowiący podstawę zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariusz otrzymuje zawieszony część uposażenia oraz obligatoryjne jego podwyżki wprowadzone w okresie zawieszenia, jeżeli:

- 1) nie został ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby;
- 2) postępowanie karne zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym bądź umorzeniem ze względu na okoliczności wymienione w art. 17 § 1 pkt 1-3 i 6 Kodeksu postępowania karnego, **nawet po zwolnieniu ze służby.**

Tym samym przepisy ustawy o Straży Granicznej nie różnicują już funkcjonariuszy w zakresie kompensacji zawieszony części uposażenia (przy spełnieniu warunków określonych w art. 128 ust. 3 pkt 1 i 2 cyt. ustawy). Podobnie art. 109 ust. 3 ustawy z dnia 16 marca 2001r. o Biurze Ochrony Rządu (Dz.U. z 2014 r. poz. 170 ze zm.), art. 95 ust. 3 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2014 r. poz. 1415 ze zm.) oraz art. 92 ust. 2 ustawy z dnia

11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1414 ze zm.). Niektóre pragmatyki służbowe regulują niniejsze zagadnienie w sposób zbliżony do ustawy o Policji (w brzmieniu sprzed 1 stycznia 1999 r.), tzn. art. 103-104 ustawy z dnia 9 czerwca 2006r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.U. z 2014 r. poz. 1411 ze zm.) oraz art. 99-100 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz.U. z 2014 r. poz. 1106 ze zm.). Nieco inaczej materia ta jest regulowana przez art. 161 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz.U. z 2013 r. poz. 1404 ze zm.) oraz art. 107-108 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2013 r. poz. 1340 ze zm.). Wydaje się, że najpełniejszą kompensację zawieszoną części uposażenia zawiera art. 92 ust. 2 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

Rzecznik przyjął do wiadomości korzystne dla zwolnionych policjantów stanowisko komórki kadrowej Komendy Głównej Policji, z którego wynika, że „(...) *nawet w przypadku jeżeli uniewinnienie policjanta następuje po rozwiązaniu z nim stosunku służbowego, to należy uznać, iż przysługuje mu prawo do zawieszony części uposażenia oraz obligatoryjnych podwyżek wprowadzonych w okresie zawieszenia w czynnościach służbowych, na podstawie art. 124 ust. 2 ustawy o Policji.*”. Stanowisko odmienne reprezentują jednak w swoich orzeczeniach Naczelny Sąd Administracyjny oraz niektóre wojewódzkie sądy administracyjne (np. WSA w Bydgoszczy z dnia 3 września 2014 r., sygn. akt II SA/Bd 704/14, WSA w Łodzi z dnia 19 lutego 2014 r., sygn. akt III SA/Łd 1296/13).

Pragnę zauważyć, iż kontrola działalności administracji publicznej sprawowana jest przez sądy administracyjne pod względem zgodności z prawem, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej¹. Innymi słowy może zdarzyć się sytuacja, kiedy np. uniewinniony w postępowaniu karnym funkcjonariusz, zwolniony wcześniej ze służby – z uwagi na stan zdrowia (art. 41 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji) – utraci zawieszoną część uposażenia. Różnicowanie zasad zwrotu części uposażenia funkcjonariuszy poszczególnych służb mundurowych – w wymiarze przedmiotowym i podmiotowym – budzi wątpliwości Rzecznika z punktu widzenia treści art. 32 ust. 1 Konstytucji. Dlatego też na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648) zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu zmiany opisanego wyżej stanu rzeczy.

Z poważaniem

Popis na oryginale

---

¹ art. 1 § 2 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1647).